

13.10.2016

Yksikön päällikkö

Helsingin kaupunginmuseon kannanotto Ratakatu 9:ää koskevaan poikkeamispäätöshakemukseen, Ratakatu 9 (Punavuori 5/94/8)

HEL 2016-009740 T 10 04 01

Kaupunkisuunnitteluvirasto on pyytänyt kaupunginmuseota antamaan lausuntonsa Ratakatu 9:ssä sijaitsevaa kiinteistöä koskevasta poikkeamispäätöshakemuksesta. Hakemuksen mukaan Ratakatu 9:ssä sijaitseva Insinööritalon toimistokerrokset eli kerrokset 2.-6. muutettaisiin asuinhuoneistoiksi. Kaupunginmuseo on tutustunut poikkeamispäätöshakemuksen liitteenä oleviin arkkitehti Esko Kaasisen / Arkkitehtitoimisto Ruuskanen Oy laatimiin ja 24.8.2016 päiväämiin pääpiirustuksiin ja muuhun liitemateriaaliin. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta perustehtävänsä mukaisesti kulttuurihistorian ja rakennusperinnön vaalimisen näkökulmasta ja esittää kantanaan seuraavaa.

Kaupunginmuseo on 5.10.2015 antanut lausuntonsa Ratakatu 9:ää koskevasta poikkeamispäätöshakemuksesta, jossa toimistotiloina alusta lähtien palvelleet tilat esitettiin muutettavaksi huoneistohotelliksi. Kaupunginmuseo katsoi tuolloin, ettei suunnitelman tilajäsentelyssä tai muissakaan esitetyissä ratkaisuisissa ollut löydettävissä Insinööritalon alkuperäiselle arkkitehtuurille ominaisia piirteitä, suunnittelun ja toteutuksen korkeaa laatutasoa, joiden tulisi olla muutosta ohjaavina tekijöinä, eikä suunnitelma yltänyt suojelumääräyksellä korjauksille ja muutoksille asetettuihin tavoitteisiin. Jo hankkeen aikaisemmasta versiosta 28.1.2015 antamassaan ennakkolausunnossa kaupunginmuseo esitti, että Insinööritalon toimistokerroksista teetettäisiin säilyneisyys selvitys, jotta suunnitelmia voitaisiin peilata suojelumääräyksen edellyttämiin alkuperäisratkaisuihin. Tällainen säilyneisyys selvitys suunnittelualueesta on nyt tehty (Suomalaisten Teknikkojen Seuran Insinööritalo toimistokerrokset 2.-5. säilyneisyys selvitys. Alvar Aalto –säätio / arkkitehti, FM Jonas Malmberg 10.5.2016).

Nyt esillä olevassa poikkeamispäätöshakemuksessa esitetään Insinööritalon toimistokerrosten muuttamista asunnoiksi. Kerrokset kahdesta viiteen esitetään muutettavaksi siten, että kuhunkin kerrokseen rakennettaisiin neljä yksiötä ja yksi pieni kaksio. Ylin kuudes kerros muutettaisiin yhdeksi suureksi huoneistoksi. Käytännössä suunnitelma tarkoittaisi aiempien suunnitelmien tapaan kaikkien kevyiden väliseinien ja rakenteiden purkamista ja uusien rakentamista. Muutokset Insinööritalon julkisivuihin olisivat kuitenkin aiempiin suunnitelmiin verrattuna pienem-

13.10.2016

Yksikön päällikkö

mät. Katujulkisivuun ei olisi tarpeen tehdä muutoksia lainkaan. Sisäpihan puoleiset muutokset liittyvät poistumistieratkaisuun, jossa olemassa olevan varapoistumisportaan tasannetta levennettäisiin kolmannen, neljännen ja viidennen kerroksen kohdalla. Portaankin kohdalla ikkunat olisi mahdollista säilyttää, niitä ei tarvitsisi muuttaa oviksi. Koneellisen ilmanvaihdon tehostamisesta johtuen ikkunoiden yläpuolisiin tiilipintoihin esitetään useita uusia tuloilmaritiloita.

Suunnittelualueesta on nyt käytävissä säilyneisyys selvitys, jonka perusteella suojelumääräyksen säilytettäväksi esittämää tilajakoa pystytään peilaamaan suunnitelmiin. Säilyneisyys selvityksen mukaan tilallinen ja toiminnallinen perusajatus on useimmissa toimistokerroksissa säilynyt, vaikka muutoksia kaikissa kerroksissa onkin tehty: selkeämuotoisesta hissiaulasta lähtevä keskikäytävä jakaa liikenteen edelleen toimistohuoneisiin pihan ja kadun puolille. Toimistokerrosten osalla säilynein tila on porrashuone, myös hissiaulat alkuperäisine messinkilistoin jäseneltyine mosaiikkibetonilattioineen ovat parhaiten säilyntä tilarakennetta. Pihan puolen julkisivut ja pääosa ikkunoista samoin kuin varatietikas ovat alkuperäisiä. Myös kadun puoleisessa julkisivussa on alkuperäisiä ikkunoita. Vuosikymmenten varrella tehtyjen muutosten myötä ja viimeistään vuoden 1997 tulipalon jälkeisissä korjauksissa rakennuksen alkuperäisiä erityispiirteitä ja yksityiskohtia on kuitenkin merkittävästi menetetty.

Insinööritalo on suojeltu voimassa olevassa 6.6.2007 vahvistetussa asemakaavassa merkinnällä sr-1: ”Rakennustaiteellisesti, historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokas rakennus. Rakennusta ei saa purkaa, eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- tai muutostöitä, jotka heikentävät rakennuksen historiallista arvoa tai muuttavat arkkitehtuurin ominaispiirteitä. Korjaus- ja muutostöiden yhteydessä rakennuksen julkisivut, ikkunat, ovet, vesikatto ja rakenteet materiaaleineen, väreineen ja yksityiskohtineen on korjattava alkuperäistoteutuksen mukaisesti. Rakennuksen arvokkaat sisätilat; sisäänkäyntiaula ja porrashuone lasiseiniineen ja pintamateriaaleineen tulee säilyttää. Muissa korjaus- ja muutostöissä tulee pyrkiä säilyttämään alkuperäinen tilajako. Vesikaton yläpuolelle ei saa sijoittaa teknisiä laitteita eikä muitakaan rakennelmia.”

Poikkeamispäätöshakemuksen mukaisina asuinhuoneistoina Insinööritalon tilojen luonne muuttuisi olennaisella tavalla yksityisemmäksi ja kylpyhuoneiden ja keittiöiden lisääminen olisi suuri muutos niin rakenteellisesti kuin myös tilallisesti. Kuten kaupunginmuseo on aiemminkin todennut, tyhjilleen jääneelle Insinööritalolle on kuitenkin tärkeää löytää uusi käyttö, jos toimistotiloille ei käyttäjää enää löydy. Edellä mainittuun viitaten kaupunginmuseo katsoo, että esillä oleva Insinööritalon muutos suunnitelma on aiemmista kehittynyt siten, että julkisivuihin kohdis-

13.10.2016

Yksikön päällikkö

tuvia muutoksia on minimoitu ja huoneistojen välisten seinälinjojen paikkoja on osin täsmennetty alkuperäisen mukaiseksi. Pihajulkisivuun esitetty muutos ei ole alkuperäistoteutuksen mukainen, mutta periaatteeltaan aiempaan porrassuunnitelmaan verrattuna melko maltillinen ja toteutettavissa poistettavaksi. Myös ilmanvaihtoon liittyvät uudet ritilät olisivat uusi kerrostuma julkisivussa ja vaativat edelleen hienosäätöä.

Erityisen ongelmallisena ja suojelumääräyksen hengen vastaisena suunnitelmassa kaupunginmuseo pitää hissiaulojen selkeän muodon rikkomista ahnehtimalla tilaa kulmahuoneiston varastolle. Tilallista selkeyttä häiritsisivät myös suunnitelmissa aulojen osalle esitetyt alaslasketut katot. Kaupunginmuseo katsoo, että suojelumääräyksen alkuperäisen tilajaon säilyttämisen vähimmäisvaatimuksena on toimistokerrosten osalla parhaiten säilyneiden tilojen eli porrashuoneiden ja hissiaulojen säilyttäminen muodoltaan alkuperäisen mukaisena, ilman kaikkia koteloiteja ja alaslaskuja. Myös toisen kerroksen hissiaulan ja porrashuoneeseen välisen avoimen yhteyden palauttaminen ja väliseinän poistaminen alkuperäisen ratkaisun mukaisesti toisi takaisin kohteen alkuperäisen tilaratkaisun erityisyyttä, mikä olisi toivottavaa ja suojelumääräyksen mukainen tavoite. Myös pitkäksi ja kapeaksi esitettyjen keskikäytävien muokkaamista leveämmäksi ja lyhyemmäksi voidaan pitää tavoitteena.

Kaupunginmuseo toteaa, että mikäli suunnitelmia kehitetään edellä mainituin huomautuksin ja ehdoin, voidaan Ratakatu 9:n poikkeamis päätöshakemusta viedä eteenpäin. Edelleen kaupunginmuseo kuitenkin painottaa, että Alvar Aalto säätiössä tehdyt selvitykset Insinööritalon säilyneisyydestä ovat olennaisen tärkeitä lähteitä paitsi peilattaessa muutossuunnitelmia suojelumääräyksen säilytettäväksi edellyttämään alkuperäiseen tilajakoon myös rakennuksen ominaisluonteen ymmärtämiseksi. Ne kertovat talon alkuperäisen suunnittelun ja toteutuksen korkeasta tasosta, jossa tehokkailla ja harkituilla tilaratkaisuilla ja toimivilla materiaaleilla sekä yksityiskohdilla on luotu miellyttävää ja laadukasta työn ja arjen ympäristöä. Tämän rakennuksen ominaisluonteen tulee säilyä ja välittyä myös sisätiloissa, vaikka käyttötarkoitus tulevaisuudessa muuttuisikin. Käyttötarkoituksen muutos ei saa johtaa Insinööritalon muuttuvan pelkäksi kaupunkikuvalliseksi kuoreksi vaan rakennuksen tulee säilyä ulkoasunsa ja sisätilojensa muodostamana eheänä ja arvokkaana kokonaisuutena.

Lisätiedot

Anne Salminen, tutkija, puhelin: +358931036501
anne.salminen(a)hel.fi

Postiosoite
PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

Käyntiosoite
Aleksanterinkatu 16
Helsinki
<http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmu->
seo

Puhelin
+358 9 310 36630
Faksi
+358 9 310 36664

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

13.10.2016

Yksikön päällikkö

Anne Mäkinen
yksikön päällikkö

Tiedoksi

Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu

Postiosoite

PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

Käyntiosoite

Aleksanterinkatu 16
Helsinki

<http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmu-seo>

Puhelin

+358 9 310 36630

Faksi

+358 9 310 36664

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566